

נספח א' - מחקר שנעשה לאחרונה בהודו לברר מהי מטרת עבודת גילוח השיער¹

הדיון סביב החשש של תקרובת ע"ז בפאות מסעירה כל ציבור שיראת השם נוגעת בלבבו, ולאחרונה הגיעה גם לשולחנם של גדולי התורה בארה"ב, שחקרו ובררו את הנושא לעומקו, והוציאו מכתב נחרץ וברור נגד השימוש בפאות משיער שאינו מושגח באופן מלא משעת גזיזה, כאשר למכתב מצטרפים גדולי ראשי הישיבות בארה"ב יחד עם פוסקים מא"י:

אלול תשפ"ד	בס"ד
זה הרבה שנים שעלה על הפרק נידון הפאות (שייטלאך) העשויות משער שמקורם מבתי הע"ז שבהודו. ובשנת תשס"ד יצאה הוראה מאת גדולי הדור לאסור פאות אלו.	
והנה במשך הרבה שנים סמכו רבים על טענות ושיקולים שונים - בהשענם על מי שאמר שמה שעושים שם בבתי ע"ז שלהם אינו באמת בכוונת תקרובת ע"ז, או שאפילו את"ל שאכן תקרובת ע"ז היא, מכל מקום טענו שהשער של השייטלאך שלנו אינו מגיע משם.	
אמנם לאחרונה ניתוסף בירור מהרבה עדויות והוכחות, הן לגבי טיב מעשיהם, שמכוונים בכוונת תקרובת ע"ז, והן שנראה שרובה של שער המשובח מגיע משם, הרי הדרא הענין שוב למקומה במלוא חומרתה.	
מאז ועד עתה לא נשמע היתר המתקבל על שאלה חמורה זו אשר לדעת הרבה ראשונים איסורו הוא ביהרג ואל יעבור [וכן פסק הגר"א בביאורו ליו"ד סי' קנ"ז ס"א ס"ק י"ד].	
לדעתינו, לא ניתן להמלט מענין חמור זה, בלתי אם תקבע השגחה מעולה על השיער מגזיזתה עד גמרה, דבר שכמעט אינו קיים כלל כעת.	
והנה הקושי בזה להציבור, נודע ומוכן היטב. אמנם הלא בכל הדורות מסרו אבותינו ואמותינו נפשם על קדושת שמו יתברך ויחודו, בל יתגעלו בטינוף עבודה זרה ר"ל.	
ואמר חז"ל "לפום צערא אגרא", וכפי גודל צערה כך גודל שכרה. וכבר הבטיח הכתוב (דברים יג, יח): "ולא ידבק בידך מאומה מן החרם למען ישוב ה' מחרון אפו ונתן לך רחמים ורחמך והרבך וגו'".	
ובזכות הזהירות מעבודה זרה ואביזרייהו, יזכנו השי"ת לעידנא בה אלילים כרות יכרתון, בהגלות מלכותו יתברך לעיני כל חי בישועת ה' על עמו בב"א.	
אלי דב ויכטפוגל אר צי ונכסוף אהרן פלדמן אריה מליאל קוטלר	
יעקב שרגא הורוויץ ישראל צבי ניומאן	
<u>צירופים של גדולי הפוסקים בארה"ק למכתבם של גדולי ראשי הישיבות בארה"ב:</u>	
הדברים פשוטים, וכבר פירסמתי כן, ומי שיש לו דגוד יראת שמים, יזהר עכ"פ להבא! ושכרו רב מאוד!	
משה שטרנבוך	
ידוע לי ממנ"ח הגר"ש אלישיב זצוק"ל שהחמיר מאד בשערות המגיעים מהודו, ומתראוי להתחסן לפסק של מרן זצוק"ל	
עדריאל אויערבך	
ג"א מצטרף	
שריאל רוזנברג	

1 הדברים שמתפרסמים כאן לראשונה הם טיוטא מקוצרת ראשונית למחקר שעתיד להתפרסם בקרוב

במקביל להתעוררות המחודשת אצל גדולי ישראל, החליטו כמה אברכים בארה"ב לחקור בעצמם את עבודת התגלחת בטמפלים בדרך מקצועית, ללא צורך להשען על דברים שכבר נכתבו בנושא.

לאחר מחשבות והתייעצויות רבות הוחלט שהדרך המקצועית והאיכותית ביותר, היא דווקא לחקור מבפנים את הספרים והמסתפרים בצורה הכי ישירה ומדויקת.

למעשה, שתי שאלות יסודיות העסיקו ביותר את בעלי המחקר, האחת היא האם אכן יש למגלחים ולמתגלחים כוונת נתינת השיער בעצם הגילוח, או שיש בגילוח מעשה של הכנעה בלבד, שזוהי גם השאלה אותה חקרו שלוחי גדולי ישראל.

השאלה השניה היא האם יש בעצם הגילוח פעולה של 'עבודה' לאיל, או שהספרים / המסתפרים סבורים שהם נתונים את השיער לאיל אחרי התגלחת, באופן שהגילוח עצמו אינו עבודה אלא רק בסיס לנתינה שאחריה [שתי שאלות אלו העסיקו רבים מהאברכים בשיבת ליקווד לאחרונה, ועל כן עיקר מטרת המחקר היתה לבדוק נקודות אלו בדוקא].

עבור מטרה זו נוסחו סדרת שאלות מדויקות שנועדו לבחון את הנקודות הרלוונטיות בטקס גזיזת השיער. הסקר נערך בשלוש שפות - אנגלית, טלוגו, וטמילית - על מנת להבטיח הכללה ודיוק.

לצורך כך, בוצע תרגום עם חזרה, (back-translation) קודם תורגמו השאלות מאנגלית לטלוגו וטמילית, ואז תורגמו חזרה לאנגלית ע"י מתרגם שלישי לצורך אימות, כדי לוודא שהכוונה המקורית נשמרה.

כך שלמעשה גם הפקפוקים על העדים השונים שנשלחו במהלך השנים, על קשיי השפה, הצורך בתרגום וכן העברת המידע הלאה, כבר לא היו קיימים, משום שכאן יש לנו באופן הכי ישיר תשובות של העובדים בעצמם בשפת האם שלהם.

הסקרים נערכו על ידי מקומיים ילידי הודו, דוברי שפת אם טלוגו וטמילית, השולטים גם באנגלית. כך נוצרה אווירה טבעית ונוחה שתרמה לתשובות אותנטיות.

אי"ה. חשוב להדגיש שהמעין בנספח הבא רואה שהדברים מוכחים מעוד הרבה מקורות גם ללא מחקר זה, מכל מקום יש בזה סיוע גדול לדברים הנכתבים שם.

נספח א' - מחקר שנעשה לאחרונה בהודו לברר מהי מטרת עבודת גילוח השיער _____ רט

כל הסקרים היו בפורמט של שאלות אמריקאיות ומולאו ידנית. כל תשובה נסרקה, והתהליך כולו תועד בוידאו (עם כתוביות באנגלית), לצורך שקיפות ודיוק של המחקר. כל הקלטה קיבלה מספר, ונקשרה לתשובה הידנית המקבילה לצורך מעקב מסודר. הנתונים אורגנו בטבלאות ברורות, ונבנו טבלאות נתונים מקיפות עם כל השאלות והתשובות [כפי שיובא להלן].

על מנת לקבל אינדיקציה גדולה מולאו כ - 400 שאלונים, בקרב דגימה מגוונת של מקומיים ועולי רגל, השאלונים מולאו בכמה טמפלים [על מנת לוודא שהתשובות אכן זהות בין הטמפלים השונים].

כמו כן במהלך עשיית המחקר, יצרו קשר עם מומחים עולמיים לסטטיסטיקה על מנת לאמת שאכן סקר ומחקר זה נותן אינדיקציה אמיתית על כלל המתגלחים בהודו, שפה אחד אכן הסכימו שכך הוא הדבר.

כדי להבטיח שהתשובות אכן משקפות את עמדת אלו שלוקחים חלק בטקס בפועל [היינו אלו שמתגלחים בפועל ולא רק מבקרים מזדמנים], כל סקר כלל בתחילתו שאלה האם הנשאל עצמו השתתף בטקס הגזיזה. למעשה כ-80% דיווחו כי השתתפו או עתידים להשתתף בפעולה שכזו, כך שבהחלט נוצר ייצוג אותנטי של עמדות מתוך חוויה אישית. נרשמו גם נתוני מגדר לצרכי ניתוח נוסף.

כל שאלה נוסחה בשתי דרכים שונות, על מנת לוודא שהנשאלים הבינו היטב הן את השאלה והן את האפשרויות. הסוקרים הקפידו לדבוק בנוסח המקורי בלבד, מבלי להוסיף פרשנויות או הסברים, כדי למנוע הטיה, וכאמור התהליך כולו תועד בוידאו לצורך שקיפות והזנת מידע בלתי תלוי.

לפנינו דוגמא לשאלון אחד מיני רבים שמולא ע"י אדם שהגיע לטמפל [שגם השתתף בעצמו בעבר בגילוח או שעתיד לעשות כן]:

נספח א' - מחקר שנעשה לאחרונה בהודו לברר מהי מטרת עבודת גילוח השיער ____ ריא

האם גילחת את ראשך בעבר, או האם תשקול לגלח בעתיד?

A. כן B. לא

שאלה 1: כשאתה מגלח את ראשך, האם השיער ניתן באיזו דרך לאלוהות, או שמטרת הגילוח היא פשוט להסיר את השיער (כדי להסיר אגו, חטאים וכדומה)?

A. מטרה היא רק להסיר את השיער.

B. השיער ניתן לאלוהות.

G. אינני יודע.

D. אחר (אנא פרט).

שאלה: [שאלה זהה בניסוח אחר]: כאשר מגלחים את השיער, האם השיער ניתן לאלוהות?

A. לא B. כן G. אינני יודע

D. אחר (אנא פרט).

שאלה 2: (אם ענית שהשיער ניתן לאלוהות) האם הגילוח נועד רק כדי להסיר את השיער ולאחר מכן להקריבו, או שהגילוח עצמו מהווה נתינה או חלק מהנתינה לאלוהות?

A. הגילוח נועד רק להסיר את השיער כדי להקריבו לאחר מכן.

B. הגילוח עצמו הוא נתינה או חלק מהנתינה של השיער.

G. אינני יודע

D. אחר (אנא פרט).

שאלה: [אותה שאלה בניסוח אחר]: האם פעולת הגילוח היא חלק מהנתינה של השיער לאלוהות?

A. לא B. כן G. אינני יודע

השאלות הבאות נשאלו רק בחלק מהשאלונים [בדר"כ בכפוף לתשובותיהם לעיל]:

שאלה 3: (אם ענית שהתגלחת אינו נתינה לאל) – האם מטרת הגילוח היא להפוך לקרח עבור האל, או שמטרת הגילוח היא לגזור את השיער עבור האל?

A. המטרה היא להיות קרח עבור האל.

B. המטרה היא לגזור את השיער עבור האל.

שאלה 3 (נוספת): האם הגזירה עצמה היא חלק מהפולחן לאל?

א. לא, הגזירה עצמה אינה חלק מהפולחן לאל.

ב. כן, הגזירה עצמה היא חלק מהפולחן לאל.

שאלה חוזרת באותן מילים אחרות: האם גזירת השיער עצמה היא מעשה של פולחן?

א. לא.

ב. כן.

לאחר קבלת כל נתוני המשיבים על הסקר, נעשתה עבודה מסודרת ומושקעת להזין את תוצאות המחקר באופן מסודר ונגיש לפי תשובותיהם על השאלות. להלן טבלה המשקפת למשל כמה מהנשאלים, כאשר כל עמודה מציינת מהי השאלה עליה ענה המשיב, ובכל שורה מצוין מספר שאלון, ואת התשובות שהשיב השואל על השאלות [בקובץ המקורי ניתן גם להגיע בלחיצת מקש לצילום דף של כל שאלון אותו נשאל זה מילא וכן לקובץ הוידאו שלן]:

id	Have you tonsured in the past or would you consider tonsuring some time in the future?	When tonsuring, is the hair being given to the deity or is the purpose just to remove the hair (like removing ego, sins, etc.)?	To ask the same question again in a different way, when tonsuring, is the hair being received by the deity?	(If you answered that the deity is receiving the hair), is the cutting of the hair just an act to remove it and offer it later, or is the cutting itself part of giving the hair to the deity?	To ask the same question in a different way, is cutting the hair part of the giving of the hair to the deity?	If the deity is receiving the hair, is cutting the hair part of the giving of the hair to the deity?
100		b. The hair is being received by the deity.	b. Yes.	a. The cutting is just to get the hair off for offering afterwards.	a. No.	
101		b. The hair is being received by the deity.	b. Yes.	b. The cutting of the hair is already part of giving it to the deity.	b. Yes.	
102		b. The hair is being received by the deity.	b. Yes.	b. The cutting of the hair is already part of giving it to the deity.	b. Yes.	
103		b. The hair is being received by the deity.	b. Yes.	b. The cutting of the hair is already part of giving it to the deity.	b. Yes.	
104		b. The hair is being received by the deity.	b. Yes.	b. The cutting of the hair is already part of giving it to the deity.	b. Yes.	
105		b. The hair is being received by the deity.	b. Yes.	b. The cutting of the hair is already part of giving it to the deity.	b. Yes.	
106		b. The hair is being received by the deity.	b. Yes.	b. The cutting of the hair is already part of giving it to the deity.	b. Yes.	
		b. The hair is		b. The cutting of the		

תוצאות המחקר

תוצאות המחקר היו חד משמעיות וברורות בין 80% ל 90% מהמשיבים שמילאו את הסקר ענו שיש בפעולת הגילוח נתינה, וכן שפעולת הגילוח היא בעצמה ההקרבה לאליל, להלן חלק מתוצאות המחקר בטבלה [טבלה זו מולאה עבור כ 383 שאלונים] חלק מהשאלות לא נשאלו לכל הנסקרים ועל כן מספר הנשאלים אינו אחיד בכל שאלה:

נספח א' - מחקר שנעשה לאחרונה בהודו לברר מהי מטרת עבודת גילוח השיער _____ ריג

נתוני גילוח (Tonsuring)-

שאלה	תשובה	סה"כ	גברים	נשים
1. האם גילחת בעבר או היית שוקלת לגלח בעתיד?	א. כן	277 (81.71%)	41	236
	ב. לא	62 (18.29%)	7	55
2. כאשר מגלחים – האם השיער ניתן באיזושהי דרך לאל, או שהמטרה היא רק להסיר את השיער (להסיר אגו, חטאים וכו')?	א. המטרה היא רק להסיר את השיער	28 (7.31%)	3	25
	ב. השיער ניתן לאל	339 (88.51%)	46	293
	ג. איני יודעת	12 (3.13%)	0	12
	ד. אחר (פרט)	4 (1.04%)	2	2
3. [שאלה זוהי בניסוח אחר] – האם השיער ניתן לאל?	א. לא	32 (8.36%)	4	28
	ב. כן	329 (85.90%)	44	285
	ג. איני יודעת	19 (4.96%)	1	18
	ד. אחר (פרט)	3 (0.78%)	2	1
4. אם ענית שהתגלחת נעשית למען האל – האם הגילוח הוא רק כדי להסיר את השיער ואחר כך להקריבו, או שהגילוח עצמו הוא חלק ממעשה ההקרבה?	א. הגילוח הוא רק כדי להסיר את השיער, ואחר כך מקריבים אותו	36 (10.56%)	7	29
	ב. הגילוח עצמו הוא חלק מההקרבה	295 (86.51%)	38	257
	ג. איני יודעת	6 (1.76%)	0	6
	ד. אחר (פרט)	4 (1.17%)	2	2
5. [שאלה זוהי בניסוח אחר] – האם הגילוח הוא חלק מההקרבה לאל?	א. לא	33 (9.73%)	6	27
	ב. כן	301 (88.79%)	40	261
	ג. איני יודעת	5 (1.47%)	0	5
6. אם ענית שהתגלחת אינו נתינה לאל – האם המטרה היא להיות קרר עבור האל או לחתוך את השיער עבור האל?	א. להיות קרר למען האל	12 (28.57%)	1	11
	ב. לחתוך את השיער עבור האל	30 (71.43%)	3	27
7. אם ענית שהגילוח אינו חלק מהנתינה – האם הגילוח עצמו הוא חלק מהפולחן לאל?	א. לא, הגילוח אינו חלק מהפולחן	3 (9.68%)	1	2
	ב. כן, הגילוח עצמו הוא חלק מהפולחן	28 (90.32%)	7	21
8. האם הגילוח עצמו הוא מעשה פולחן?	א. לא	6 (8.69%)	1	5
	ב. כן	63 (91.31%)	6	57

השאלונים לספרים

מלבד מאות המבקרים שהשתתפו בסקר, היה גם שאלון מיוחד המיועד לספרים. כידוע הגריש"א בתשובתו בתש"נ הדגיש את המרכיב העיקרי של עבודת הספר בכל פעולת ומהות הגילוח לעבודה זרה, משום ש'אין הכל הולך אלא אחר העובד', ועל כן חשיבות תשובות הספרים ביחס לידיעת הדין גדולה.

לפנינו העמוד הראשון של אחד השאלונים שמולא ע"י אחד הספרים [השאלון לספרים היה בשפת הטלוגו כיון שברובם אינם דוברי אנגלית]:

DATE 20/11/24 POLL CODE JAYA / BARBER - 0_06
 HOW MANY YEARS YOU HAVE BEEN WORKING AS BARBER - 5 years
 MALE

ఈ ప్రశ్నలకు సమాధానమివ్వడానికి మీ విలువైన సమయాన్ని వెచ్చించినందుకు ధాన్యా దన్యవాదాలు.

తలనిలాలు సమర్పించడంలో వ్యక్తుల ఉద్దేశ్యాన్ని అర్థం చేసుకోవడంలో సహాయపడటానికి మేము ఒక రిపోర్ట్ పై పని చేస్తున్నాము. దయచేసి సరైన సమాధానాన్ని సర్కిల్ చేయండి.

ప్రశ్న 1: జాబ్ కత్తిరించే సమయంలో, ఒకవిధంగా జాబ్ దేవుడికి సమర్పించబడుతుందా లేక జాబ్బును తొలగించుకోవడమే (అహం, పాపాలు మొదలైనవాటిని తొలగించుకోవడం) దాని ఉద్దేశమా?

ఎ. దాని ఉద్దేశ్యం కేవలం జాబ్బు తొలగించుకోవడమే.
 బి. తలనిలాలును భగవంతుడే స్వీకరిస్తాడు. ✓
 సి. నాకు తెలియదు.
 డి. ఇతరములు (దయచేసి వివరించండి)

ప్రశ్న: ఇదే ప్రశ్నను మరొక విధంగా అడగడానికి, జాబ్బు కత్తిరించే సమయంలోనే జాబ్బు భగవంతునిచే స్వీకరించబడుతుందా?

ఎ. లేదు
 బి. అవును ✓
 సి. నాకు తెలియదు
 డి. ఇతరములు (దయచేసి వివరించండి).

ప్రశ్న 2: (దేవుడు వెంట్రుకలను స్వీకరిస్తున్నాడు అనేది మీ సమాధానం అయితే), వెంట్రుకల కత్తిరింపు అనేది తరువాత దేవుడికి సమర్పించడంకోసం కేవలం వెంట్రుకలను తొలగించుకోవడమా లేదా జాబ్బు కత్తిరింపు దేవునికి సమర్పించడమా లేదా దేవునికి సమర్పించడంలో జాబ్బు కత్తిరింపు కూడా ఒక భాగమా?

ఎ. జాబ్బు కత్తిరింపు అనేది ఆ తర్వాత దేవునికి సమర్పించడం కోసం జాబ్బును తొలగించుకోవడం మాత్రమే.
 బి. జాబ్బును కత్తిరించడం అనేది జాబ్బును దేవుడికి సమర్పించడమే లేదా దేవుడికి సమర్పించడంలో భాగం. ✓
 సి. నాకు తెలియదు
 డి. ఇతరములు (దయచేసి వివరించండి).

ప్రశ్న: ఇదే ప్రశ్నను మరొక విధంగా అడగడానికి, జాబ్బు కత్తిరింపు దేవునికి జాబ్బును సమర్పించడంలో భాగమా?

ఎ. కాదు
 బి. అవును ✓
 సి. నాకు తెలియదు

ప్రశ్న 3: కల్యాణకట్టలో తలనిలాలు సమర్పిస్తే దేవుని సమక్షంలోనే తలనిలాలు సమర్పించినట్లుగా భావిస్తారా?

ఎ. కాదు
 బి. అవును ✓

נספח א' - מחקר שנעשה לאחרונה בהודו לברר מהי מטרת עבודת גילוח השיער ____ רטו

ובתרגום לעברית של שני עמודי השאלון:

תודה רבה שלקחת את הזמן להשיב על השאלות הללו.

אנו עובדים על דו"ח שמטרתו להבין את כוונת האנשים שמגלחים את שיערם (טונזור).

אנא הקף את התשובה הנכונה.

כמה שנים אתה ספר במקדש?

שאלה 1: כאשר מגלחים את השיער, האם מדובר בנתינה כלשהי לאל, או שהמטרה היא פשוט להסיר את השיער (כדי לבטל את האגו, לכפר על חטאים וכו')?

א. המטרה היא רק להסיר את השיער.

ב. השיער ניתן לאל.

ג. איני יודע.

ד. אחר (אנא פרט).

שאלה (בניסוח אחר): האם כאשר מגלחים את השיער, הוא מתקבל אצל האל?

א. לא

ב. כן

ג. איני יודע

ד. אחר (אנא פרט)

שאלה 2: (אם ענית שהשיער ניתן לאל) האם הגילוח נעשה רק כדי להסיר את השיער כדי להקריבו לאחר מכן, או שהחיתוך עצמו נחשב לנתינה או לחלק מהנתינה של השיער לאל?

א. החיתוך נועד רק להסיר את השיער כדי להקריב אותו לאחר מכן.

ב. החיתוך עצמו הוא הנתינה או חלק מהנתינה של השיער.

ג. איני יודע.

ד. אחר (אנא פרט).

שאלה (בניסוח אחר): האם החיתוך עצמו הוא חלק מהנתינה של השיער לאל?

א. לא

ב. כן

ג. איני יודע

שאלה 3: האם נחשב שהגילוח שמבוצע באולם הגילוח נעשה בנוכחות האל?

א. לא

ב. כן

ג. איני יודע

ד. אחר (אנא פרט)

שאלה: אם נחשב שהגילוח שמבוצע באולם הגילוח נעשה בנוכחות האל, מדוע כך נחשב?

א. בגלל שיש דמויות של אלים קטנים באולם הגילוח.

ב. בגלל שכל האזור הסמוך למקדש נחשב כנמצא בנוכחות האל.

ג. שתי הסיבות.

ד. איני יודע.

ה. אף אחת מהסיבות (אנא פרט).

שאלה 4: האם הגילוח נחשב למעשה של פולחן (עבודת קודש) לאל?

א. לא, הגילוח אינו נחשב לפולחן לאל.

ב. כן, הגילוח נחשב לפולחן לאל.

לשאלה זו בניסוח אחר: האם חיתוך השיער נחשב לפעולת פולחן?

א. לא

ב. כן

תוצאות מחקר הספרים

תוצאות המחקר של הספרים היו עוד יותר ברורות, כל הספרים [22 מתוך 22] ענו חד משמעית שהשיער לשטותם ניתן לאל, שעצם החיתוך הוא הנתינה לאליל, ושיש כאן פולחן לאליל ממש עפ"ל.

להלן רשימת התוצאות שהתקבלו על 22 ספרים:

1. כמה שנים אתה עובד בספר במקדש טירומלה טירופטי?

תשובות: בין 2 ל-36 שנים. ממוצע: 12.32 שנים.

נספח א' - מחקר שנעשה לאחרונה בהודו לברר מהי מטרת עבודת גילוח השיער _____ ריז

2. האם בעת הגילוח, השיער ניתן בדרך כלשהי לאל או שמטרת הגילוח היא רק להסיר את השיער (כדי להסיר אגו, חטאים וכו')?

א. המטרה היא רק להסיר את השיער - 0 (0%)

ב. השיער ניתן לאל - 22 (100%)

ג. איני יודע - 0 (0%)

ד. אחר (אנא פרט) - 0 (0%)

3. [שאלה זהה בניסוח אחר]: האם השיער מתקבל אצל האל?

א. לא - 0 (0%)

ב. כן - 22 (100%)

ג. איני יודע - 0 (0%)

ד. אחר (אנא פרט) - 0 (0%)

4. האם פעולת הגילוח נועדה רק להסיר את השיער כדי להקריב אותו לאחר מכן, או שהגילוח עצמו הוא נתינה או חלק מהנתינה לאל?

א. הגילוח נועד רק להסרת השיער לצורך ההקרבה לאחר מכן - 2 (9.09%)

ב. פעולת הגילוח עצמה היא נתינה או חלק מהנתינה - 20 (90.91%)

ג. איני יודע - 0 (0%)

ד. אחר (אנא פרט) - 0 (0%)

5. [שאלה זהה בניסוח אחר]: האם פעולת הגילוח עצמה היא חלק מהנתינה לאל?

א. לא - 0 (0%)

ב. כן - 22 (100%)

ג. איני יודע - 0 (0%)

6. האם פעולת הגילוח עצמה היא חלק מהפולחן לאל?

א. לא - 0

ב. כן - 21 (100%)

7. [שאלה זהה בניסוח אחר]: האם פעולת הגילוח עצמה נחשבת לפעולת פולחן?

א. לא - 0

ב. כן - 22 (100%)

8. האם נחשב שפעולת הגילוח המתרחשת באולם הגילוח נעשית בנוכחות האל?

א. לא - 0 (0%)

ב. כן - 22 (100%)

ג. איני יודע - 0 (0%)

ד. אחר (אנא פרט) - 0 (0%)

9. האם כן, מדוע נחשב שהגילוח מתבצע בנוכחות האל?

א. בגלל שיש פסלים קטנים באולם - 1 (4.55%)

ב. כל האזור ליד המקדש נחשב בנוכחות האל - 16 (72.73%)

ג. שתי הסיבות - 4 (18.18%)

ד. איני יודע - 1 (4.55%)

ה. אף אחת מהסיבות (אנא פרט) - 0 (0%)

המשמעות שעולה מהתשובות היא שאחוז עצום מהמגלחים בטמפל מבין שעבודת הגזיזה היא פולחן לאליל, ויש בפולחן זה כונה של נתינה של השיער לאליל, וגם הנתינה היא בגילוח עצמו, דבר שמלמד ללא ספק על חומרת העניין, ועל מגמה אחידה וברורה שקיימת בקרב ספרי הטמפלים.

[לשבר את האוזן, מבחינה סטטיסטית, כאשר יש 22 ספרים מתוך 600 שאומרים תשובה אחידה ואומרים כלל הנ"ל, הסיכוי שמתוך כלל הספרים 50 אחוז סבורים אחרת הוא אחד לכמה מיליון].

וכל מי שלב מרגיש לו יראה כמה מדהים להיווכח פעם אחר פעם עד כמה צדקו עיני גדולי ישראל, ועד כמה פסקיהם זוכים לסייעתא דשמיא מיוחדת, ואוי לנו שבדורנו צריכים להביא כ"כ הרבה ראיות להוכיח את פיסקם של גדולי ישראל ומאורי הדורות.